Justitieombudsmannen
Kerstin André

Två barn vårdades med stöd av 2 § LVU; fråga om det var möjligt för socialnämnden att föreskriva att de omhändertagna barnen och deras bror skulle tala svenska med varandra när de träffades

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 26 januari 2009, framförde AA klagomål mot Socialnämnden i Uddevalla kommun. Klagomålen rörde handläggningen av ett ärende enligt LVU rörande hans döttrar BB, född 1998, och CC, född 2000. Han klagade bl.a. på att hans döttrar inte fick tala sitt modersmål, albanska, vid umgänge med sin bror DD, född 1992.

Utredning

Föredraganden inhämtade upplysningar per telefon från socialsekreteraren EE vid socialförvaltningen. Av upplysningarna framgick att nämnden hade bestämt att DD och hans systrar skulle tala svenska med varandra när de träffades.

Socialnämnden anmodades att inkomma med utredning och yttrande över vad AA anfört om att umgänget mellan DD och hans systrar skulle ske på svenska språket.

Nämnden beslutade att som sitt remissvar till JO översända en tjänsteskrivelse som var undertecknad av sektionschefen FF. I skrivelsen anfördes bl.a. följande.

> Syskonen BB, CC och DD omhändertogs 080613 omedelbart enligt 6 och 2 §§ LVU. Från och med 090109 är flickorna placerade i ett stadigvarande familjehem. Vård enligt LVU upphörde 090204 för DD eftersom vårdnadshavarna samtyckte till vården. DD är placerad på socialtjänstens boende [– – –].
>
> Socialnämnden beslutade 081002 om begränsning av umgänge enligt 14 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Fadern AA överklagade beslutet och länsrätten meddelade i dom, 090109, att AA tillåts ha brevkontakt med döttrarna BB och CC och telefonkontakt med dem 1 gång/vecka. I övrigt avslås överklagandet gällande inskränkning av umgänget enligt lagen om vård av unga, LVU. Socialnämnden bedömer att det är viktigt att syskonens relation bibehålls och att DD ges möjlighet att träffa sina systrar.
>
> Familjen kom till Sverige 1996. DD var då fyra år och systrarna är födda i Sverige. De har gått i svensk skola och tillgodogjort sig det svenska språket. Från skolan framkommer inget som tyder på att syskonen har några svårigheter med att tala, eller läsa det svenska språket.

Vid samtal med socialsekreterare 090109 erbjöds DD tolk vid umgänget vilket han godtog men uppgav samtidigt att han kunde tänka sig prata svenska med sina systrar, vilket han därefter gjort vid kontakten med dem.

I aktanteckning 081023 framgår att anstalten där fadern avtjänar sitt fängelsestraff har som krav att pappan pratar svenska med sonen vid telefonkontakt en gång/vecka.

Båda flickorna uppvisar ett mycket starkt försvar och kontakten med pappan har varit ångestladdad för dem. Det är en röd tråd att fadern har ett behov av att kontrollera flickorna.

Utifrån skydds- och riskbedömning som socialnämnden gjort av flickornas situation, faderns påverkan och det vårdansvar som åvilar socialnämnden är det viktigt att syskonen pratar svenska med varandra när de träffas, dels för att säkerställa skyddet för flickorna men också för att de vuxna som finns i barnens närhet och har dem i sin vård skall kunna hjälpa och stödja på ett adekvat sätt. Familjehemmet och/eller kontaktpersonen har ingen möjlighet att skydda flickorna från information som kan oroa, skapa förvirring och i övrigt påverka dem negativt om de inte förstår vad som sägs dem emellan. Det finns, som tidigare nämnts, inga språkliga hinder för barnen att uttrycka sig på det svenska språket.

Flickorna behöver i lugn och ro i en trygg och stabil miljö få möjlighet att bearbeta sina traumatiska upplevelser från uppväxten utan påverkan från fadern. Socialnämnden bedömer att det föreligger en påtaglig risk att fadern använder sig av sonen DD som budbärare för att få fram budskap till flickorna som kan inverka negativt på flickornas mående och utveckling.

JO remitterade därefter ärendet till Socialstyrelsen och hemställde att Socialstyrelsen skulle inkomma med yttrande över frågan om nämnden fått föreskriva att barnen skulle tala svenska med varandra när de träffades.

Socialstyrelsen anförde i ett remissvar följande.

Socialstyrelsens yttrande

Socialstyrelsen anser att det inte är möjligt att med utgångspunkt i det remitterade materialet ta ställning till frågan om socialnämnden i detta enskilda fall haft tillräckliga skäl för den åtgärd som remissen avser. Socialstyrelsen anser dock att det mot bakgrund av att LVU är en skyddslag för barn och unga kan finnas situationer där skyddsaspekterna väger så tungt att det finns fog för ett villkor beträffande vilket eller vilka språk som får användas under ett umgängestillfälle mellan ett omhändertaget barn och dess syskon. Det kan vara nödvändigt för att skydda barnet eller den unge mot oroande och hotfulla situationer. Det finns därför inte något principiellt hinder mot ett villkor av nu aktuellt slag.

1 Bakgrund

AA har sonen DD född 1992 samt döttrarna BB, född 1998 och CC, född 2000. Socialnämnden beslöt den 13 juni 2008 att omedelbart omhänderta döttrarna med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Socialnämnden beslutade bl.a. att döttrarnas umgänge med DD skulle ske på svenska språket.

I socialnämndens remissvar beskrivs att socialnämnden har gjort en skydds- och riskbedömning av flickornas situation, faderns påverkan och det vårdansvar som åvilar socialnämnden. Utifrån denna skydds- och riskbedömning har nämnden beslutat att det är viktigt att syskonen pratar svenska med varandra när de träffas för att förhindra att de nås av information som kan oroa, skapa förvirring och i övrigt påverka dem negativt. Det finns enligt socialnämnden inga språkliga hinder för barnen att uttrycka sig på det svenska språket. Nämnden har gjort bedömningen att flickorna behöver i lugn och ro i en trygg och stabil miljö få möjlighet att bearbeta sina traumatiska upplevelser från uppväxten utan påverkan från fadern. Socialnämnden har bedömt att det föreligger en påtaglig risk att fadern använder sig av

sonen som budbärare för att få fram budskap till flickorna som kan inverka negativt på flickornas mående och utveckling.

2 Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

I LVU anges samhällets möjligheter att genom tvång kunna ge barn och unga det skydd och den vård och behandling som de behöver. Endast när behövlig vård inte kan anordnas på frivillig väg enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska LVU tillämpas (prop. 1989/90:28 s. 106).

Socialnämnden har inte bara en befogenhet att ingripa till den underåriges skydd utan även en skyldighet då förutsättningarna i LVU är uppfyllda (se t.ex. prop. 1989/90:28 s. 38).

Insatserna ska enligt 1 § LVU präglas av respekt för den unges människovärde och integritet. Nämnden har enligt 11 § LVU under vårdtiden samma ansvar som vårdnadshavaren för att den unges grundläggande rättigheter enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken (1949:381) tillgodoses. De rättigheter som barn har enligt nämnda paragraf i föräldrabalken är rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn ska behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.

Vård med stöd av LVU innebär inte att de grundläggande funktionerna som regleras i föräldrabalken formellt fråntas föräldrarna men ansvaret för att bestämma om barnets personliga förhållanden flyttas över till socialnämnden och den som vårdar barnet på nämndens uppdrag, vilket följer av 11 § LVU. Socialnämnden har ansvar för att den unges behov av umgänge med föräldrar och andra för barnet viktiga personer tillgodoses, men det framgår av 14 § LVU att umgänget mellan barnet och vårdnadshavaren kan regleras och inskränkas om det bedöms nödvändigt med hänsyn till vården.

3 Umgänge under vårdtiden

3.1 Umgänge mellan barnet och dess föräldrar och vårdnadshavare

Enligt 6 kap. 1 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) bör vården utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

I förarbetena (prop. 1996/97:124 s. 113 f.) till bestämmelsen uttalar regeringen:

> Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med föräldrar, syskon och andra för barnet betydelsefulla personer samt kontakt med hemmiljön.
>
> De krav som lagen ställer i fråga om samhörighet och kontakt med hemmiljön handlar inte bara om geografisk närhet. Språkliga och kulturella skillnader i synsätt och bakgrund kan skapa väl så stora avstånd mellan människor. Att sådana skillnader beaktas och att man väljer ett hem som kan samarbeta med barnets biologiska föräldrar är av största betydelse vid alla placeringar och i synnerhet vid placeringar av invandrarbarn. Det innebär att socialtjänstens personal måste vara lyhörd för föräldrarnas egna önskemål utan att för den skull ge avkall på den professionella bedömningen av vad som är ett lämpligt hem för det enskilda barnet.

Enligt 14 § LVU har nämnden ansvar för att den unges behov av umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt möjligt tillgodoses. Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vård enligt denna LVU, får socialnämnden

1. besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal ska utövas, eller
2. besluta att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldrar eller vårdnadshavare.

Socialnämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut som avses i andra stycket fortfarande behövs.

Bestämmelsen om möjligheten att begränsa umgänget skall tillämpas restriktivt. Socialnämnden får inte utan starka skäl besluta om inskränkningar i umgänget mellan barn och föräldrar. Det kan emellertid förekomma att föräldrarna griper in i vården på ett obehörigt sätt. Deras personliga förhållanden, exempelvis vid långtgående missbruk eller svår psykisk sjukdom, kan vara sådana att de under viss tid inte bör träffa sitt barn (prop. 1979/80:1 s. 602).

Socialnämndens befogenhet att besluta om umgänget är vittgående och sträcker sig så långt att nämnden kan förbjuda allt umgänge och även reglera eller hindra telefon- och brevkontakt. Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ 1990 ref. 97 uttalat att varken lagtext eller uttalanden i lagens förarbeten hindrar beslut om totalt umgängesförbud.

Dock kan brev- och telefonkontakterna strida mot Europakonventionens artikel 8 om skydd för familjeliv om restriktionen är mer ingripande än vad som är nödvändigt (jfr Europadomstolens dom 25 februari 1992, Serie A no. 226).

3.2 Umgängesinskränkning i form av krav på att svenska språket ska användas vid umgänge

JO har (beslut 1995-11-24, dnr 4105-1994) tagit upp frågan om en socialnämnd haft rätt att kräva att modern och det placerade barnet skulle tala svenska vid umgänge. JO konstaterade att ett sådant krav är att anse som en inskränkning i umgängesrätten och att nämnden därför måste fatta ett formellt beslut om detta enligt 14 § LVU om en sådan inskränkning bedöms nödvändig.

3.3 Umgänge med andra än föräldrar och vårdnadshavare

Bestämmelserna i 14 § andra stycket 1 LVU är i första hand tillämpliga gentemot förälder som också är barnets vårdnadshavare. Detta gäller gentemot båda föräldrarna om de har gemensam vårdnad.

Nämnden bestämmer dock med stöd av den allmänna befogenhet som följer av 11 § fjärde stycket LVU i princip om alla besök hos den unge under vårdtiden. Om nämnden motsätter sig umgänge mellan barnet och någon närstående som inte är förälder eller vårdnadshavare, kan nämndens beslut i frågan inte överklagas (jfr 41 § LVU). Det är därför särskilt viktigt att nämnden noga överväger vilka möjligheter till umgänge som finns.

4 Barnets bästa och barnets rätt att komma till tals

Enligt 1 § femte stycket LVU ska vad som är bäst för den unge vara avgörande vid beslut enligt LVU.

I prop. 2002/03:53 s. 77 f. uttalar regeringen följande beträffande barnets bästa.

> Den närmare innebörden av vad som skall anses vara barnets bästa anges varken i SoL eller i föräldrabalken. Det ligger i sakens natur att det inte en gång för alla går att precisera innebörden av ett sådant begrepp.
>
> Regeringen gjorde följande uttalande i samband med införandet av barnets bästa i 6 kap. 2 a § föräldrabalken: ”Som många gånger framhållits måste barnets bästa avgöras i varje enskilt fall utifrån en bedömning av de individuella förhållandena. [– – –] Vid bedömningen måste hänsyn tas till allt som rör barnets fysiska och psykiska välbefinnande och utveckling.
>
> Så långt det är möjligt skall därvid såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter för barnet beaktas. Det säger sig självt att det ofta är nära nog omöjligt att objektivt slå fast vad som är bäst för barnet. I sådana fall blir det till sist domstolens resp. socialnämndens uppfattning, antaganden och bedömningar som blir avgörande.

I specialmotiveringen till 1 § LVU (prop. 2002/03:53 s. 105) uttalas att skyldigheten att så långt möjligt ta reda på barnets egen inställning och respektera densamma vid beslutsfattandet gäller alla beslutssituationer och ingripanden som sker med stöd av

lagen. Endast i undantagssituationer, där beslutet kräver extrem brådska, kan beslutsfattaren underlåta att inhämta den unges inställning i förväg.

Enligt 1 § sjätte stycket LVU gäller vidare att den unge ska få relevant information och att hans eller hennes inställning så långt möjligt ska klarläggas. Hänsyn ska tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Den unges egen inställning i umgängesfrågan måste således utredas och tillmätas betydelse i relation till barnets ålder, mognad och övriga omständigheter.

5 Socialstyrelsens bedömning

När det gäller kontakten mellan syskonen har socialnämnden gjort bedömningen att det är viktigt att syskonens relation bibehålls. Utifrån en skydds- och riskbedömning har dock nämnden beslutat att det är viktigt att systrarna och brodern talar svenska vid umgänget.

Att få kommunicera på sitt modersmål med anhöriga är en stark rättighet och kan vara viktigt t.ex. för att umgänget mellan syskonen ska kännas naturligt. Nämnden har vidare ansvar för att flickorna får behålla sin kulturella och språkliga identitet.

Socialnämnden har dock en långtgående rättighet och skyldighet att skydda barn och unga från förhållanden som medför en påtaglig risk för deras fysiska och psykiska hälsa och utveckling. Ändamålet med vård enligt LVU är att ge barnet eller den unge vård eller skydd, som inte kan ges på frivillig väg. Om det bedöms vara nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården kan socialnämnden enligt 14 § andra stycket 1 LVU inskränka den unges umgänge med dess vårdnadshavare och föräldrar.

En socialnämnd bestämmer med stöd av den allmänna befogenhet som följer av 11 § fjärde stycket LVU i princip om alla besök hos den unge under vårdtiden och kan således även begränsa umgänget med andra än med vårdnadshavare och föräldrar.

Det följer av 1 § femte stycket LVU att vad som är bäst för den unge ska vara avgörande vid alla beslut enligt LVU, således även vid beslut om begränsningar av umgänge. Vid bedömningen av vad som är barnets bästa måste hänsyn tas till allt som rör barnets fysiska och psykiska välbefinnande och utveckling och så långt det är möjligt ska därvid såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter för barnet beaktas.

Det framgår av nämndens remissvar att dess nu aktuella beslut avser att säkerställa skyddet för flickorna från information som kan oroa, skapa förvirring och i övrigt påverka dem negativt. Beslutet avser också att ge de vuxna som har barnen i sin vård möjlighet att hjälpa och stödja på ett adekvat sätt. Nämnden har gjort bedömningen att det inte finns möjligheter att uppnå dessa syften på annat sätt. Nämnden har vidare gjort bedömningen att flickorna, i lugn och ro i en trygg och stabil miljö, behöver få möjlighet att bearbeta sina traumatiska upplevelser från uppväxten utan påverkan från fadern. Socialnämnden har bedömt att det föreligger en påtaglig risk att fadern använder sig av sonen som budbärare för att få fram budskap till flickorna som kan inverka negativt på flickornas mående och utveckling.

Det framgår dock inte av handlingarna i ärendet om socialnämnden har utrett flickornas inställning till åtgärden i enlighet med 1 § sjätte stycket LVU.

Skyldigheten att så långt möjligt ta reda på den unges egen inställning och respektera denna vid beslutsfattandet gäller alla beslutssituationer och ingripanden med stöd av LVU. Även om barnets vilja inte är avgörande för vad som ska bedömas vara barnets bästa, så måste den utredas. Hänsyn ska tas till den unges vilja med beaktande av hans eller hennes ålder och mognad.

Socialstyrelsen anser att det inte är möjligt att med utgångspunkt i det remitterade materialet ta ställning till frågan om socialnämnden i detta enskilda fall haft tillräckliga skäl för den åtgärd som remissen avser. Socialstyrelsen anser dock sammanfattningsvis att det mot bakgrund av att LVU är en skyddslag för barn och unga kan finnas situationer där skyddsaspekterna väger så tungt att det finns fog för ett villkor beträffande vilket eller vilka språk som får användas under ett umgängestillfälle mellan syskon. Det finns därför inte något principiellt hinder mot ett villkor av nu aktuellt slag.

JO beredde också Diskrimineringsombudsmannen (DO) tillfälle att inkomma med yttrande över den principiella frågan om socialnämnden får föreskriva att ett barn som vårdas enligt LVU och dess syskon ska tala ett visst språk med varandra när de träffas.

DO GG anförde i ett remissvar följande.

> Ett tvångsomhändertagande enligt LVU är alltid ett mycket allvarligt ingrepp i en enskild individs liv varför ett rättighetsperspektiv måste stå i förgrunden. DO möter i de anmälningar till myndigheten som gäller tvångsomhändertaganden liknande frågeställningar som den aktuella anmälan till JO tar upp.
>
> Det är enligt DO viktigt att kulturella, religiösa och språkliga behov inte undertrycks från de sociala myndigheternas sida under tvångsomhändertagandet. Det finns annars en mycket stor risk för att ett barns kulturella, religiösa och språkliga identitet går förlorad när det placeras i en ny miljö. Av den anledningen är det särskilt viktigt att de sociala myndigheterna aktivt arbetar för att säkerställa att ett omhändertaget barn får tillgång till sin kultur, sin religion och sitt språk. Det är rimligt att utgå ifrån att situationer som den aktuella och liknande ofta kan lösas med hjälp av mindre ingripande åtgärder.
>
> Rätten till språk är ytterst en mänsklig rättighet och i det sammanhanget bör ett förbud mot att tala ett visst språk bedömas. Utgångspunkten måste hela tiden vara alla människors lika rättigheter och möjligheter. Att förbjuda en språklig minoritet att använda sitt språk strider bland annat mot FN:s barnkonvention (artikel 30). Enligt artikel 27 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter ska de som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter tillåtas att i gemenskap med andra i sin grupp ha ett eget kulturliv, utöva sin religion och använda sitt eget språk. Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter liksom stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk utvecklar skyddet ytterligare för personer som tillhör landets nationella minoriteter. En språkligt baserad umgänges-inskränkning kan också vara fråga om en kränkning av diskrimineringsförbudet i artikel 14 i Europakonventionen.
>
> Regeringsformen slår fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och att det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet. En offentlig förvaltning ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen och iaktta saklighet och opartiskhet. När det gäller socialtjänstens verksamhet så omfattas den också av ett diskrimineringsförbud enligt diskrimineringsförbuds-lagen.
>
> Det kan sammantaget konstateras att det finns ett starkt skydd för individers språkliga rättigheter och för att inte bli utsatt för diskriminering. En situation där en socialtjänst förbjuder barn som vårdas enligt LVU att tala ett visst språk är enligt DO en rättighetskränkning som kan utgöra diskriminering. För att avgöra detta behöver en bedömning göras i det enskilda fallet.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaren.

I ett beslut den 7 september 2010 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Socialnämnden beslutade den 13 juni 2008, med stöd av 2 och 6 §§ LVU, att omedelbart omhänderta BB och CC och placera dem i ett jourhem. Nämnden beslutade även att begränsa BB:s och CC:s umgänge med deras föräldrar. När det gällde brodern DD föreskrev nämnden bl.a. att DD och hans systrar skulle tala svenska med varandra när de träffades.

Enligt 11 § LVU bestämmer socialnämnden hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden. I 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) anges att vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

Socialnämnden har enligt 14 § LVU ett ansvar för att den unges behov av umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt möjligt tillgodoses. Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården av den unge får nämnden besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavaren eller umgängesföräldern ska utövas. Ett sådant beslut kan enligt 41 § första stycket 3 LVU överklagas till förvaltningsrätten.

Bestämmelsen i 14 § LVU gäller bara förhållandet mellan den unge och dennes föräldrar eller vårdnadshavare. Nämnden kan dock, med stöd av den allmänna befogenhet som följer av 11 § LVU, besluta hur den unges umgänge med andra än vårdnadshavare eller umgängesförälder ska se ut. Ett beslut med stöd av 11 § LVU kan inte överklagas.

Av det anförda följer att nämnden har ett ansvar för att tillgodose den unges behov av umgänge med såväl föräldrar som andra anhöriga. I vissa fall kan emellertid omständigheterna vara sådana att anhörigas umgänge med barnet måste begränsas. En sådan begränsning kan bestå i att anhöriga över huvud taget inte får träffa barnet men också att vissa föreskrifter ges rörande själva umgänget. Sådana föreskrifter kan t.ex. avse tid och plats för umgänget eller att umgänget ska ske i närvaro av t.ex. en tjänsteman från socialtjänsten.

I förevarande fall bedömde nämnden att det fanns skäl att se till att systrarna hade kontakt med sin bror. Däremot ansåg nämnden att systrarna kunde fara illa av kontakterna med brodern om fadern använde sig av sonen ”som budbärare för att få fram budskap till flickorna som kan inverka negativt på flickornas mående och utveckling”.

Jag tar för egen del inte ställning till om nämnden hade fog för sina farhågor att systrarna kunde fara illa av kontakt med sin bror om denne till systrarna förde fram någon form av budskap från fadern. Med utgångspunkt från den bedömning som nämnden har redovisat, nämligen att det fanns skäl att kontrollera vad brodern pratade om med sina systrar, är emellertid fråga om nämnden, som förutsättning för att syskonen skulle träffas, kunde ställa upp ett krav på att syskonen skulle tala svenska.

Jag vill inte utesluta att det kan finnas situationer när en socialnämnd, med utgångspunkt i 11 § LVU, kan ställa upp som villkor att samtal vid umgängestillfällen ska ske på svenska. Ett sådant villkor får dock inte innebära att de grundläggande fri- och rättigheter som skyddas av bl.a. regeringsformen och Europakonventionen åsidosätts. Det måste även beaktas att ett beslut om en sådan umgängesbegränsning inte får överklagas till skillnad från ett motsvarande beslut enligt 14 § LVU. Mot denna bakgrund bör ett villkor enligt 11 § LVU om att ett visst språk ska talas vid umgängestillfällen endast komma i fråga i rena

undantagsfall. Det måste vara fråga om situationer där det inte finns någon möjlighet att på annat sätt tillgodogöra sig vad som sägs och när alternativet är att inget umgänge alls kan komma till stånd, vilket i sig kan vara till men för berörda barn. Det naturliga, när nämnden anser att vad som sägs vid ett umgänge måste övervakas, är att låta en kontaktperson som behärskar det aktuella språket medverka vid umgänget. Om någon sådan person inte går att uppbringa och nämnden, för att tillgodose barns behov av skydd, måste kontrollera umgänget bör i stället en tolk förordnas som kan översätta vad som sägs direkt till kontaktpersonen eller den som annars ska övervaka umgänget.

Såvitt framkommit förelåg i förevarande fall inte några språkliga hinder mot att barnen talade svenska med varandra men DD erbjöds en tolk vid umgänget med sina systrar. DD godtog detta men uppgav samtidigt att han kunde tänka sig att i stället tala svenska med systrarna. Nämndens agerande måste ses i ljuset av detta. Med hänsyn till DD:s ålder kan det visserligen diskuteras om inte nämnden, oavsett DD:s inställning, borde ha förordnat en tolk. Vad som framkommit i denna del ger mig dock inte tillräckliga skäl att rikta någon kritik mot nämnden.